

Dmitrij Skiriuk
RUDENS LAPINAS
Fantastinis romanas

Žmogus buvo jaunas, gal aštuoniolikos ar dvidešimties metų, ilgais susitaršiusiais ugniniais plaukais, šlubas ir visas vienu randu. Jo klausė žvėrys ir paukščiai, jis žinojo slaptą gydomųjų žolelių galią. Jis - žolininkas ir kerėtojas, vertas būti galingiausio burtininko mokiniu. Jis nusileido iš tolimų kalnų, kad pagelbėtų Žemės žmonėms, kai nesuvokiamai ima dingti iš kaimų jaunutės merginos, kai apylinkėse siaučia nesuvaldomas raganius, kai miestą užplūsta paniškos baimės ir neapykantos apimtų žiurkių tuntai, o numirėlių sielos ima brautis į gyvųjų kūnus...

Iš rusų kalbos vertė NIDA JAKUBAUSKAITĖ
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
313 tomas. Serija įkurta 1990m.

Copyright © by Dmitrij Skiriuk, 2000

Cover art copyright © by Luis Royo, 2003

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 2004

Elektroninė versija © Knygute.lt, 2010

Apsodas: KALBANTIS

1

Žmogus kalvos viršūnėje žiūrėjo, kaip užgimsta diena. Jis sėdėjo čia sustingęs it akmuo pamažu švintančio dangaus fone. Atrodė, lyg jis būtų atsiradęs iš niekur, lyg būtų užgimęs čia šią naktį - kai pirmieji aušros spinduliai palietė senosios kalvos pakaušį, ten jau dunksojo tamsus jo siluetas. Prie žmogaus kojų gulėjo maišas ir ilga keleivio lazda, už nugaros buvo pritvirtintas kalavijas.

Praėjo pusvalandis. Ir valanda. Ir pusantros. Vidurvasario saulė išgėrė rasą, oras įšilo. Rytmečio rūkas šliaužė į daubą. Sukilęs vėjas pašnarino lapus, bangomis perbėgo per aukštą žolę, kilstelėjo ilgus sutaršytus žmogaus plaukus.

Žmogus nekrustelėjo.

Jis laukė.

Nuo netoliese žaliuojančio miško atsiskyrė maža tamsi dėmelė. Palūkuriavo, perėjo kelią ir tiesiai per pievas pajudėjo arčiau kalvos nuolat di-

dėdama. O netrukus jau buvo galima įžiūrėti - per pievą ėjo lokys. Prisiartino - milžiniškas, murzinai rudas, šiurkščiu kuokštais pastirusiu kailiu jis vieną ilgą akimirką žiūrėjo į žmogų tokiomis kibiomis ir atidžiomis akimis, lyg kažko klaustų, po to atsisėdo tiesiog ten, kur stovėjo, ant kalvos šlaito, už poros žingsnių nuo žmogaus.

“Kodėl pašaukei?”

Klausimas ištirpo ore anksčiau, negu buvo ištartas. Liko tik aidas. Bet žmogus jį išgirdo.

- Man reikia tavo patarimo, - balsu pasakė jis ir patylėjęs pridūrė: - Aš žinau, jeigu tu atėjai, tai sutinki man padėti.

“Ar žinai, kad privalėsi užmokėti?”

- Žinau, - žmogus linktelėjo. Lokys atsisėdo patogiau, bet po to apsigalvojo ir atsigulė ant žolės. Atsiduso.

“Pasakok”.

- Koks bus užmokestis?

“Apie užmokestį pasikalbėsime paskiau. Pasakok”.

- Nuo ko pradėti?

“Nuo pradžios”.

Žmogus susimąstė. Pirštais pasitaršė neklusnius ugninius plaukus.

- Ilga bus mano istorija, - pagaliau prabilo jis. - Ar užteks tau jėgų ir kantrybės išklaudyti iki galo? Girdėjau, kad jūs nuolat turite būti - nuo ryto iki vakaro...

Lokys į tai tik nekantriai mostelėjo letena.

“Laiko mums užteks, - pasakė jis. - Tu pasirinkai žemuogių pievelę - gerai padarei. Be to, aš užuodžiu medų tavo maiše”.

- Tikrai, aš atnešiau.

“Tada pradėdam”.

ŽUGA

Vakarėjo.

Raudona besileidžianti saulė, tokia lėta pačiame vasaros viduryje, ritosi prie horizonto, paskutiniaisiais švelniaisiais spinduliais apšviesdama nuožulnius Chorato kalnų gūbrius. Tamsus spygliuočių miškas, dengiantis vakarinius šlaitus, iš tolo atrodė it minkštas purus kailis, kurį saulėlydis nu-

dažė įstabilia seno vyno spalva. Miško paukščiai paskubomis ir nedarniai traukė paskutines dienos giesmių gaidas ir kažkur tankmėje jau suūbavo nubudęs apuokas, niūrus ir išmintingas paukštis, - prasidėjo jo medžioklės metas.

Už siauro upeliuko, žaliuojančio slėnio viduryje, glaudėsi kaimelis - gal dešimt ar penkiolika drėbtinių namukų, dengtų auksaspalviais šiaudais, senos, bet dar nesukrypusios tvoros, aplink kurias vyniojosi apyniai ir žydintys vijokliai, o smaiigus vainikavo katiliukai bei puodynės. Greta buvo matyti tvartai, klojimai, maža medinė bažnytelė ir dydžiu mažai nuo jos atsiliekanti pakelės smuklė. Kažkur kudakavo vištos, mykė karvės, bet ne garsiai ir triukšmingai, o ramiai ir tarsi tingėdamos. Kažko tarpusavyje nepasidalinusios barėsi dvi šeimininkės. Vaikų gatvėse nematyti - vakaras; gi dauguma vyrų, genami troškulio, noro pamalti liežuviais ir pabūti toliau nuo vaidingų žmonių, skubėjo aplankyti smuklę. Trys ar keturi iš jų jau ramstė stoginės stulpelius - išėjo laukan gal prasivėdinti, o gal ir šiaip - iš neturėjimo ką veikti.

Čia pat už paskutinės kaimo tvoros prasidėjo žaliuojantys laukai - prasidėjo ir driekėsi į pietus bei vakarus; laukus keitė tamsi pievų žaluma ir ilgos dar tamsesnio miško salos. Viskas alsavo taika ir ramybe.

Geltonu dulkėtu kelio kaspinu, vingiuojančiu nuo šlaitų į slėnį, tvirta, spyruokliuojančia kalnų piemens eiseną žengė jaunuolis, persimetęs per petį kelioninį maišą. Dešinė jo ranka tvirtai laikė ilgą uosio lazda, kurios nudilęs ir apdaužytas galas galėjo daug papasakoti nusimanančiam žmogui. Drobiniai marškiniai ir kelnės, vis dar tvirtos naginės ir ilgas avikailio berankovis - viskas buvo jau panešiota ir išblukę, bet paprasta ir tvirta. Pats keliauninkas, nors ir įdegęs, atrodė kažkoks pernelyg šviesus šituose kraštuose, turbūt dėl ilgokų rudų saulės išblukintų plaukų, o gal dėl to buvo kaltos jo skaidriai mėlynos akys ar dar kas nors. Iš pažiūros jam galėjo būti maždaug nuo aštuoniolikos iki dvidešimties metų - kaip tik tas neapčiuopiamas amžius, kai meteliai kiti, o gal ir visas penketas neturi jokios reikšmės, nesvarbu, į kurią pusę nuo dvidešimties. Barzdos ir ūsų ke-

liauninkas nenešiojo.

Nuo riešo iki alkūnės vingiavo siauras balkšvas randas, labai krentantis į akis ant įdegusios odos - jo negalėjo visiškai paslėpti marškinių rankovė, nes buvo per trumpa, aiškiai pritaikyta kitokio sudėjimo žmogui. Įgudusi akis netruktų pastebėti ir antrąjį randą - tiesiai virš raktikaulio, taip pat plėstinį ir kažkokį negerą, pasalūnišką, o kai vyrukas sustodavo ir rankove nusibraukdavo nuo kaktos prakaitą, šviesiai rudų plaukų sruogos akimirkai užkliūdavo už ausies ir galima būdavo pamatyti dar vieną skersą baltą randą - ties dešiniuoju smilkiniu, kur po tamsiai įdegusia oda pulsavo mėlyna gyslelė. Protingos galvos savi-ninkas tikriausiai susiprastų, kad po keliauninko drabužiais yra ir kitų randų, be to, žingsniavo jis irgi kažkokia keista eiseną - sunku iš karto pasakyti, kokia būtent, bet tikrai keista.

Prie upelio, per kurį buvo permestas siauras lieptelis be turėklų, vaikiną sustojo dvejojamas ir susimąstęs, apžiūrinėdamas kaimą, po to atsi-gėrė vandens, nusiprausė nuo veido kelio dulkes, tvirčiau suspaudė lazda ir nužygiavo tiesiai į

smuklę.

Pastebėjęs toluomoje kažką įdomaus Vlašekas atsiklijavo nuo sienos ir pabandė sutelkti girtų akių žvilgsnį. Kažkas ėjo čionai keliu nuolat stabčiodamas ir apsidairydamas. Lazda dusliai bilsnojo sulig kiekvienu žingsniu.

Šiandien Vlašekui nuo pat ryto nesisekė. Pirmiausia susibarė su žmona dėl susmegusio duonos kepalo, o kai ta puolė daužyti indus, spjovė į viską ir išėjo į pievą. Bet nesisekė ir ten - dalgis it užkeiktas taip kirto į kupstą, kad kotas nulūžo. Po to arklys ("Ū-ūū, žolės maišas!" - Vlašekui net kumščiai panižo jį prisiminus), kai jį kinkė, įsigudrino įkasti Vlašekui į dešinįjį šoną. O visų bėdų užsigardžiavimui - lyg jam dar būtų maža! - po trečio... ne, po ketvirto bokalo pralošė Janui kablui penkias mainas. Penkias mainas! Vlašekas niūriai atsikrenkštė svarstydamas, kaip sutiks šitą žinią žmona, ir netgi trupučiuką prablaivėjo, bet tikrai tik trupučiuką.

Tačiau tiek užteko, kad akys įžiūrėtų vienišą ke-

liauninką, kaip tik stabtelėjusį netoliese.

Vlašekui šiandien mirtinai knietėjo ką nors pri-
kulti.

Keliauninkas sustojęs šyptelėjo nepraverdamas
sučiauptų lūpų. Linktelėjo:

- Labas vakaras.

- Kam labas, o kam ir nelabai, - burbtelėjo Vla-
šekas, plaukuota ranka kasydamasis raudoną
prakaituotą kaklą. - Iš kur esi ir kur keliauji?

- Einu iš toli, - vyrukas mostelėjo ištaršyta galva
kalnų link, - o einu, kur likimas nuves. Apsinak-
vočiau čia pas jus, o gal ir pagyvenčiau kokią sa-
vaičiukę. Klojimas ir duonos žiauberė - man daug
nereikia. Jeigu kas - atidirbsiu. Darbo nebijau, tik
va...

- Kas "tik va"? - kandžiai pasiteiravo Vlašekas.

- Nieko. Gal tu ką patartum?

Vlašekas nusišiepė, įsisprendė kumščiais į šo-
nus, dirstelėjo į savo draugelius, jau susispietu-
sius priešais smuklės duris, ir garsiai, kad visi
girdėtų, paskelbė:

- Už Čedovuchos perėjimą mokėti reikia - įsa-

kymas toks išėjo, jeigu dar negirdėjai. O nenori - eik pro šalį. Todėl mokėk. Dvi mainas.

Vyruko veidas persimainė bežiūrint - šypsojosi, regis, vien tik akys, o kietai ir pašaipiai sučiauptos lūpos nežadėjo nieko gera.

- Kurgi tai matyta, kad užėjimą per kaimą reikėtų mokėti? - paklausė jis. - O ir kam mokėti? Bene tau?

- Galima ir man, - išdidžiai sutiko Vlašekas.

- O kas tu toks? - vis dar taikiai paklausė atėjūnas.

- Kas, kas! - Vlašekas pradėjo širsti jau iš tikrųjų. - Ne tavo reikalas. Pasakyta - mokėk arba dink!

Dar trys vyrai pajudėjo nuo smuklės, suuodę linksmybes. Vyrukas trumpai žvilgtelėjo į juos ir vėl pasisuko į Vlašeką. Vakaro tyloje svariai krito jo trumpi žodžiai:

- Pinigų aš neturiu.

- Tada, - nusiviepė Vlašekas, - atrišk maišą. Patys pasižiūrėsim, - jis šauniai mirkstelėjo draugužiams ir dar plačiau išsišiepė. Tie nusikvatojo.

- Neatrišiu, - ramiai ir be menkiausio iššūkio at-
sakė vaikinai. - Pasitrauk nuo kelio.

- Cha!

- Pinigų aš tau nemokėsiu. Pasitrauk.

- O tu, kaip žiūriu, drąsus vyras! - Vlaškas pla-
čiai žengė pirmyn ir pamėgino captelėti vaikėžą
už apykaklės, bet sugriebė tik orą - dviem grei-
tais žingsniais vaikinai žengė atgal ir į šoną, pe-
rėmė lazda abiem rankom ir atstatė ją priešais
save.

- Tai kuolu, sakai? - Vlašeko kumščiuose jau
sukruto smagus niežulys. - Tai tu šitaip, ar ne?
Tai ir še tau!

Vlaškas ne veltui garsėjo kaip peštukas. Visai
dar snarglius būdamas jis dažnai vadovaudavo
kietiems muštinėse su svetimų kaimų bernais ir
daugelis prisiminė jo niuksus. Jėgos jam Dievulis
nepagailėjo, jis buvo aukštesnis už tą akiplėšą
vaikį ir kur kas platesnių pečių, bet šiandieninis
nesėkmių ruožas dar, matyt, nesibaigė.

Vlaškas būtų galėjęs prisiekti, kad taikėsi į
veidą, bet paskutinę akimirką priešininkas neži-

nia kaip išsisuko ir plonuju lazdos galu taip bakstelėjo Vlašekui į krūtinę, kad akys aptemo. Vlaškas įsimiklino, nutvėrė vaikį už marškinių, timptelėjo, vožtelėjo... ir vėl nepataikė: tas pritūpė, pasimuistė petimi, ištrūko ir kitą akimirką lazda apskriejusi lanką kirto Vlašekui po keliais. Tas griuvo aukštelninkas ir liko gulėti vartydamas apspangusias akis.

“Vlašką muša!” - riktelėjo kažkas ir trys jo draugužiai puolė į pagalbą. Vienas jau traukė iš tvoros kuolą, jo pavyzdžiu paskubėjo pasekti kitas. Trečiasis kuolas buvo įkaltas gerai ir paskutinysis iš trijulės - juodbruvus riestanosis neūžauga - atskubėjo paskui kitus plikomis rankomis. Pro smuklės duris jau kyščiojo galvas triukšmo išviloti sodiečiai.

Už poros žingsnių nuo raudonplaukio nepažįstamojo visi trys sustojo, įtemptai kvėpuodami ir mindžikuodami, svarstydami, kaip čia mikliau jį apėjus. O nepažįstamasis pakėlė žvilgsnį, kreivai, nelinksmi šyptelėjo. Jo burnoje trūko kelių dantų.

- Praleiskit mane, - pasakė jis. - Aš nenoriu su

jumis muštis.

- Gal nereikia? - paklausė vienas iš trejeto, pašnairavęs į sėbrus.

- O ko su juo terliotis! - riktelėjo didžiausias karštakošis, o gal pats girčiausias iš visų trijų. - Duok jam!

Trijulė puolė į ataką.

Svetimasis žengė kairėn, dešinėn, lazda jo rankose švystelėjo kaip gyva ir, kol sutrikę mušeikos susigaudė, kas dedasi, lankstus uosis jau gaudė ore atmušinėdamas jų netvarkingus smūgius, plumpsėjo per nugaras ir šonus, vertė vieną po kito žemėn. Vyrukas sukosi ratu, traukėsi atbulas, dengėsi ir mušė pats, atsipirkdamas tik įdrėskimais ir nubrozdinimais, kol visi jo priešininkai išsitiesė ant žemės.....